

Trendwatcher **HERMAN KONINGS** analyseert de tijdgeest in nieuw boek 'Sub Rosa'

'We staan aan de rand van een generatieoorlog'

FOTO: JELLE VERMEERSCH

Retro is het antwoord, maar op welke vraag? Waarom hunkeren we plots naar een analogoos leven terwijl we massaal online zijn? En waarom zijn de babybusters zo kwaad op de babyboomers? In zijn nieuwe boek *Sub Rosa* ontrafelt trendwatcher Herman Konings de tijd waarin we leven.

DOOR CATHÉRINE ONGENAE / FOTO JELLE VERMEERSCH

Op het Eilandje in Antwerpen ligt, in de schaduw van het MAS, een kleine charmante koffiëbar die wordt gerund door vier jonge broers. Binnenstappen in Broer Bretel is een trip naar het verleden. Het behangpapier lijkt uit de jaren zestig te komen, de sofa's en de oude radio uit de jaren vijftig. Door de boxen klinken plaatjes uit vaders platencollectie.

Het is geen toeval dat Herman Konings ons in dit gezellige retronest wil ontmoeten. Revivalisme, of het verleidelijke verleden, is een belangrijk hoofdstuk in zijn boek *Sub Rosa*. Maar eerst: wat bedoelt hij met de titel?

Herman Konings: "Ik heb tien tendenzen gekoppeld aan vier waarden die onze tijd nu definiëren. ROSA is een acroniem van de eerste letters van de vier waarden die deze tijd volgens mij definiëren: Radicaal, Openhartig, Samenhorig, Aanstekelijk. Bovendien is *Sub Rosa* een begrip met verschillende betekenissen. Voor juristen betekent het 'geheim'. Maar psychologen verstaan er 'vaag, nog niet gedefinieerd' onder. Daarmee zeg ik dat ik madame Soleil niet ben. Ik weet niet wat er volgend jaar zal gebeuren. Wel kan ik een aantal evoluties schetsen, die duiden en stofferen met voorbeelden en cijfers. Ik verzamel geen anekdotes maar *anekdata*. Ik leid verhalen af uit cijfermateriaal. Cijfers zeggen erg veel over het menselijk gedrag en omdat de huidige technologie voortdurend monitort waar we mee bezig zijn, is er ook erg veel informatie te vinden."

Onder radicaal plaatst u de tendens 'revivalisme'. Dat we met z'n allen dol zijn op retro is nochtans niets nieuws.

"De revivaltrend gaat niet alleen over de terugkeer van de omplanten en het succes van vintage, maar vooral over de terugkeer naar de wortel, of de radix. We willen opnieuw naar de oorsprong. De drie globale trends van het laatste decennium zijn globalisering, standaardisering en digitalisering. Hoewel die erg efficiënt zijn en iedereen daarvan profiteert, voelen we ook een zekere ontredning. We willen toch iets meer diepgang dan die globale eenheidsworst. Het valt bijvoorbeeld op dat jonge mensen vandaag, veel meer dan hun babyboomerouders, kwaliteit zoeken. Ze drinken, om maar een voorbeeld te geven, minder pils en meer gespecialiseerde bieren. En al zijn ze grootgebracht met de wereld aan hun voeten, toch gaan ze op zoek naar het lokale. Omdat ze weten dat je in daarin kunt onderscheiden van elkaar."

Is dat een bewust of een onbewust weten?

"Voor de meesten is het eerder een gevoel dan een besef. En uiteraard is er een vorm van kopieergedrag. Maar trends worden ook opgepikt omdat ze beantwoorden aan een behoefte. De analoge media spelen daar een belangrijke rol in. Jullie zien kleinschalige projecten in hippe grootsteden als Berlijn of Parijs, berichten daar over en dat wekt natuurlijk lokaal belangstelling op wat mensen hier stimuleert."

U merkt ook de negatieve kanten van tendenzen op. De donkere kant van het gezellige revivalisme is bijvoorbeeld dat het een voedingsbodem is voor extreem

nationalisme. Dat, de crisis en een niet altijd even goed geïnformeerde emotionele massa die zich graag laat opzweepen, was ooit de broedplaats voor het nazisme.

"Ik kan je niet helemaal ongelijk geven, maar mijn persoonlijkheid laat niet toe de toekomst zo somber te zien. Mijn eigen overlevingsstrategie is die van het zelfbedrog. Je kunt maar beter denken dat het allemaal goed komt, dat leeft gemakkelijker. (*lacht*)

"Maar ik ben analyst genoeg om te weten dat het niet automatisch goedkomt. Er is inderdaad een voedingsbodem voor een verkeerde afloop, maar daarom hoeft de geschiedenis zich nog niet te herhalen. Onderschat de controlefunctie van de sociale media bijvoorbeeld niet. Of het engagement van de jeugd, want jeugdbewegingen floreren. Niet ondanks, maar dankzij de sociale media, trouwens. Jongeren zijn niet alleen positief ingesteld, ze zoeken ook naar andere manieren om hun punt duidelijk te maken. Niet door online te zeuren, maar door analoge acties. Kijk naar het succes van Music for life, dat toch een voorbeeld van menselijke warmte is. Het is me trouwens een raadsel waarom dit de laatste editie is. Een nieuwe traditie zo snel weer afvoeren lijkt me geen goed idee. Iedereen, kinderen en volwassenen, kijken daar naar uit. Hopelijk wordt de kerstperiode de volgende jaren niet killer."

HERMAN KONINGS:
De twintigers en dertigers van vandaag, de babybusters, kunnen zich niet de luxe van hun ouders, de babyboomers, veroorloven

"Sommige bewegingen hebben ook tijd nodig. Als de boodschap maar genoeg herhaald wordt, kun je verandering bekomen. Negatieve verandering, maar ook positieve. Tien jaar geleden was het antiglobalisme een radicale beweging. Vandaag merk je dat de mainstream zich alsmaar antiglobalistischer gedraagt. Toegegeven, wat je nu ziet is niet zo radicaal, niet zo politiek gedreven. Klasseer het gerust onder consumptisme. Feit is dat het lokale product ooit een politiek thema was, en nu een consumentenbehoefte. Je ziet het in restaurants, en in de supermarkt kopen mensen dessertjes van Belorigine waarin Belgische chocolade werd verwerkt."

In een opvallende voetnoot verklaart u de actuele woede van de indignado's en de occupybeweging. Volgens u zijn de babybusters, de generatie die werd geboren tussen 1965 en 1984, razend omwille van de spijlucht van de babyboomers, geboren tussen 1945 en 1964.

Ferme houding van Europa voert druk op tijdens groene onderhandelingen

Rijke industrielanden dreigen arme landen af op VN-klimaattop in Durban

BRUSSEL ● **Wie dacht dat een wereldwijd klimaatakkoord zo lang op zich laat wachten omdat diplomatiek onderhandelen tijd vergt, heeft het mis. Intimidatie, dreigementen en een neerbuigende verdeel-heershouding van rijk tegenover arm is de huisstijl in het Zuid-Afrikaanse Durban. Intussen drijft de EU de druk op.**

DOOR BARBARA DEBUSSCHERE

Op de VN-klimaattop in het Zuid-Afrikaanse Durban zit het er na amper een week onderhandelen al bovenarms op nu blijkt dat de EU wel degelijk op een harde lijn blijft staan. De EU weigert een tweede verbintenisperiode aan te gaan voor het Kyoto-protocol, dat rijke landen CO₂-reductie oplegt, tenzij China en andere grote groeielanden even concrete afspraken maken.

Japan, Rusland en Canada stappen sowieso al uit de Kyoto-akkoorden, die eind volgend jaar aflopen. De VS ratificeerden het niet eens. Daardoor komt de EU lijnrecht te staan tegenover de groeielanden en ontwikkelingslanden. Die eerste groep, waaronder naast China ook India, Brazilië, gastland Zuid-Afrika en Mexico, willen eerder vrijwillige engagementen aangaan.

De ontwikkelingslanden eisen dat de rijke industrielanden hun Kyoto-afspraken verlenen als minimale garantie dat de in historisch opzicht grootste uitstoters de rekening vereffenen waarvoor veel arme landen betalen. Het is vooral in die landen dat de klimaatverandering nu al haar tanden laat zien.

Tot nu was de EU in de klimaatonderhandelingen, die al twintig jaar aanslepen, de gematigde bruggenbouwer die zelf de grootste inspanningen levert. EU-commissaris voor Klimaatactie Connie

Hedegaard liet voor de start van de top al weten dat dat niet langer kan. "Wij leiden, het is aan de anderen om nu te volgen."

Lichtpunt zou momenteel wel zijn dat er met China te praten valt. "Wij willen dat, als de groeielanden nu geen concrete afspraken kunnen maken, ze minstens vastleggen wanneer ze dat wel zullen doen", zegt Isaac Valero-Ladron, EU-klimaatwoordvoerder. Een verklaring van onder meer de Chinezen in die richting zou mogelijk zijn.

Hoe dat volgende week afloopt is onmogelijk te voorspellen. De diplomaten die de Chinese bereidwilligheid meldten willen niet eens met naam genoemd worden.

Maar dat wil niet zeggen dat het er in de slepende onderhandelingen tussen rijke landen en ontwikkelingslanden altijd even beheerst en beschaafd aan toe gaat.

Een nieuw rapport van de World Development Movement (WDM), geba-

Geheime meetings tussen de industrielanden zijn volgens rapport van World Development Movement schering en inslag

seerd op exclusieve getuigenissen van onderhandelaars over de vorige edities, bukt van de voorbeelden die wijzen op intimidatietechnieken en werpt meteen een schaduw op de lopende onderhandelingen.

Het gaat om zowel dreigementen met zware financiële consequenties als pesttactieken die de ontwikkelingslanden organisatorisch uit elkaar spelen. Een voorbeeld dat geciteerd wordt is hoe op de top in Kopenhagen in 2009 de VS en Groot-Brittannië openlijk claimden dat ze klimaatfondsen voor de ontwikkelingslanden zouden opblazen als zij zich niet neerlegden bij een voorstel voor vrijwillige CO₂-reducties. "De VS zeiden dat Bolivia en Ecuador naar hun centen kon-

den fluiten omdat ze zich verzetten tegen het voorstel. Connie Hedegaard zei dat vooral de kleine eilandstaten zouden luisteren omdat zij de klimaatfondsen het hardst nodig hebben", zo staat in het rapport.

Een diplomaat getuigt: "Wij komen er nauwelijks aan te pas. De meetings zijn zodanig georganiseerd dat wij enkel op het einde onze handtekening moeten zetten en dat de anderen beslissen wat de rol van ons land zal zijn." Zo gingen de Bolivianen op een cruciaal moment in op een aparte meeting onder voorwaarde dat er ondertussen geen plenaire stemming zou zijn. Drie minuten later verzamelden enkele leidende industrielanden de anderen en werd er wel degelijk gestemd.

Een uur voor een handtekening

Ook geheime meetings tussen de industrielanden die lastminuteakkoorden baren zijn volgens het rapport schering en inslag. Er is sprake van zo'n deal in

Cancun, de Mexicaanse locatie van de vorige editie, waarbij de ontwikkelingslanden een uur de tijd kregen om hun handtekening te zetten.

Een collega zegt: "In Cancun hebben de industrielanden een nieuw vergadersysteem opgezet dat unfair is en absoluut de procedures niet volgt. Mocht dit in de Fifa gebeuren zou de hele wereld geschandaliseerd zijn."

Er is verder sprake van onderhandelaars voor ontwikkelingslanden die, wanneer ze te sterke standpunten innemen, "plots om de een of andere reden uit delegaties moeten opstappen, hun post verliezen of op andere manieren monddood gemaakt worden, vaak het resultaat van een of andere vorm van omkoperij."

"Wanneer die tactieken die in Kopenhagen en Cancun zo duidelijk waren ook in Durban gelden, dan zullen de rijke landen erin slagen zich te ontdoen van Kyoto en van een eerlijke bijdrage aan klimaat hulp. Het ziet er nu al naar uit dat dat het geval is", zegt WDM-onderzoeker Murray Worthy vanuit Durban.

"De woede van de indignado's richt zich inderdaad niet alleen op de politiek, de industrie of het bankwezen. Hoewel er tussen de babyboomers en hun kinderen geen generatiekloof is zoals tussen de generaties van voor 1940, staan we wel op de rand van een generatieoorlog. Omdat die twee generaties erg van elkaar verschillen. De boomers gaan met pensioen op 59 jaar en hebben 2,5 keer zoveel spendeervermogen als de generatie voor hen. Zij sparen dat geld niet voor hun kinderen, maar geven het, zorgeloos als ze zijn, uit. Zo zijn zij nu eenmaal grootgebracht: als consumerende maar ook vervuilende tweeverdieners.

"Ook de busters zijn verwend opgegroeid. Maar eens ze op eigen benen staan, worden ze geconfronteerd met de harde, dure werkelijkheid, die voor een deel het gevolg is van het gedrag van de babyboomers die de wereld naar de kloten hebben geholpen, de ratrace installeerden, de economische druk altijd maar verhoogden. Maar de twintigers en dertigers van vandaag kunnen zich niet de luxe van hun ouders veroorloven. De huizenprijzen zijn de laatste tien jaar verdubbeld, wat niet kan worden gezegd over het loon en het spendeervermogen. Dat begint te knagen bij die jonge generatie. Ze betalen niet alleen de pensioenen van die ouderen, ze weten dat ze zelf niet op een pensioen moeten rekenen.

"Ze zijn bovendien procentueel met meer gescheiden gezinnen en alleenstaanden en moeten zich zwaar in de schulden steken om een huis te kopen. Velen zien zwarte sneeuw. Zij hebben geen 40.000 euro over om in de staatsbon te investeren. Dat, én het onzorgzaam gedrag van die babyboomgeneratie die nu ook nog eens begint te genieten, maakt de babybusters razend. Wat hen natuurlijk extra motiveert om er toch iets aan te doen voor het te laat is."

U gebruikt vaak de term analoog gedrag, waarmee u de mythe doorprikt dat iedereen voortdurend aan een scherm gekluisterd zit. De behoefte om laptops en gsm's uit te zetten en ons fysiek meer onder elkaar te begeven, wordt steeds groter, zegt u.

"Na social networking is de nieuwe trend *social notworking*. Niet de oude, maar de jonge mensen organiseren fenomenen als de *log off afternoon*. In plaats van *casual friday* wil men op vrijdagmiddag de telefoons en computers uitgeschakelen en analoog met elkaar communiceren. Men wil samen iets gaan drinken, niet in een hot spot maar in een cold spot waar je niet kunt gestoord worden door de technologie. Om dan om vijf uur, als de dag voorbij is, op Twitter te vertellen hoe leuk het was. Sociale media zijn met andere woorden goed voor *epic building*, zoals dat heet, om vervolgens de computers thuis te laten en iets leuks te doen met elkaar. Uiteindelijk komt het altijd en overal op hetzelfde neer: de wet van de schaarste. Wat schaars is, wordt waardevol. Of dat nu tijd is, geld, menselijke warmte, verhalen of sociaal contact. Op het moment dat we iets missen, gaan we ernaar op zoek."

Sub Rosa is uitgegeven bij Lannoo.

Vier gevangenisbezoekers betrap met drugs

BRUSSEL ● Bij een controleactie in de twee

gevangnissen van Leuven zijn zaterdag vier bezoekers betrap die in het bezit waren van drugs. De vier hadden enkele grammen hasj en heroïne op zak. Bij de acties in Leuven Centraal en in de Leuvense hulpgevangenis schakelde de politie een drugshond in. In totaal werden 65 personen gecontroleerd. De vier betrapte bezoekers mochten na een ondervraging naar huis.

Onlangs raakte bekend dat er een permanent tekort is aan plaatsen in de twee jaar geleden geopende drugsvrije afdeling in de gevangenis van Brugge. Er zijn permanent zo'n 40 kandidaten voor slechts 20 cellen.

IJslandse vulkaan met krater van 10 km dreigt uit te barsten

BRUSSEL ● **In IJsland wordt rekening gehouden met een uitbarsting van de Katlavulkaan. Met gevolgen die over de hele wereld voelbaar kunnen zijn.**

Een uitbarsting die die van de Eyjafjallajökull in kracht ver zal overtreffen. Volgens de BBC is het zeker niet denkbeeldig dat we het een dezer zullen beleven. Om de ernst van de situatie te schetsen citeert de BBC twee IJslandse professoren die gespecialiseerd zijn in de materie. Beiden vertellen hetzelfde: de Katla, een IJslandse vulkaan met een tien kilometer brede krater, is de laatste maanden erg onrustig. In oktober werden er in en rond

de krater van de Katla om en bij de 500 bevingen geteld. Een grote uitbarsting is niet uit te sluiten en zou statistisch gezien zelfs perfect normaal zijn. De Katlavulkaan barst gemiddeld immers om de 40 tot 80 jaar uit, en de laatste grote uitbarsting dateert van 1918.

Om een idee te geven van de mogelijke gevolgen: bij de uitbarsting van 1918 verdwenen hele ijsbergen in de oceaan. Nog veel dramatischer was 1783, toen als gevolg van maandenlange uitbarstingen van de Katla en omliggende vulkanen een vijfde van de IJslandse bevolking van hongersnood en koude omkwam en ook elders ter wereld een klimaatverandering werd waargenomen. Mocht de Katla vandaag uitbarsten,

dan bestaat het gevaar dat de bevroren oppervlakte van de krater smelt. Hierdoor zouden miljarden liter water in de oceaan terecht komen.

Niet te voorspellen

Hoe zwaar de impact precies zal zijn, is volgens professor Pall Einarsson onmogelijk te voorspellen. Ter illustratie vergelijkt hij de "relatief kleine" uitbarsting van de Eyjafjallajökull in 2010 met de "veel grotere" uitbarsting van de Grimsvötn dit jaar. De impact van laatstgenoemde was veel kleiner, onder meer omdat de uitbarstingen maar een week duurden en de as al snel uit de atmosfeer verdween. (JDP)

STAND DER DINGEN

Sint en zijn Piet

Ook Sinterklaas Kapoentje heeft op deze voor hem drukke dagen ontspanning nodig. En aangezien de goedheilig man niet alleen brave kindjes zoet brengt, maar ook met liefde stoute kindjes van de roe geeft, trok deze sint naar de beruchte Aarschotstraat aan het Brusselse Noordstation. Volgens de foto - een hit op Facebook dezer dagen - werd de sint betrap door een camera van Google Streetview, al betwijfelen we of u het beeld daadwerkelijk vindt op de nieuwe Google-site.

Overvalpiet

In het Nederlandse Leiden heeft Zwarte Piet een pakketbezorger overvallen. Overvalpiet kreeg de hulp van een kompaan en de twee mannen bedreigden de bezorger met een vuurwapen toen hij in zijn bestelwagen wilde stappen. De man moest

met zijn bestelwagen naar de wagen van de overvallers rijden en daar werden alle pakketjes overgeladen. Over de omvang van de buit is nog geen duidelijkheid. Overvalpiet zit vermoedelijk alweer op de boot naar Spanje.

Vancouver verbiedt Zwarte Piet

De Nederlanders in het Canadese Vancouver moeten het zonder sinterklaas stellen. De jaarlijkse intocht is geschrapt na klachten van de Afrikaanse gemeenschap in Vancouver. Zij hadden vooral problemen met Zwarte Piet. De helper van de Sint is voor hen een uiting van discriminatie en

racisme en ze dreigden met acties. Zonder Zwarte Piet hoeft Sinterklaas voor de Nederlandse gemeenschap in Vancouver ook niet meer, zo schrijft de organisatie op haar website. Organisator Tako Slump legt uit: "We kunnen geen Sinterklaas vieren zonder Zwarte Piet. Dat bestaat gewoon niet."

Sint bestaat maar de kerstman...

Het stadje Nanuet in de staat New York staat in rep en roer nadat de juf van het tweede leerjaar aan haar leerlingen verteld heeft dat de kerst-

man niet bestaat. De krant de *New York Post* noemt de lerares een zuurpruim en prebederfster: "Ze heeft Kerstmis vernakeld voor die kinderen, ze moet gestraft worden." De juf gaf les over de Noordpool. Toen een van de kinderen zei dat ze de Noordpool kende "omdat daar de kerstman woont", flapte de juf eruit dat die helemaal niet bestaat en dat de cadeautjes gekocht worden door mama en papa. De ouders eisen een sanctie. De school liet weten de zaak "intern te regelen".

(KH)